

Centrum Usług Społecznych w Gminie Świdwin

Plan Organizowania Społeczności Lokalnej

realizowany w ramach projektu pt. „Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Świdwin” nr POWR.02.08.00-00-0061/20, II Oś priorytetowa Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój

Świdwin 2022 rok

Organizowanie Społeczności Lokalnej jako proces

Obecny system pomocy społecznej znajduje się w procesie wielkiej zmiany. Stworzony na początku lat 90. model systemu pomocy społecznej, w którym pomoc społeczna koncentrowała się głównie na finansowym wsparciu osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej nie dawał zadowalających rezultatów. Aby pomoc społeczna mogła być skuteczna musi aktywizować mieszkańców, zachęcać ich do tego, by nauczyli się brać swoje sprawy w swoje ręce – by „chciało im się chcieć”. Oczywiście nie oznacza to rezygnacji z finansowego wsparcia osób i grup, które tego potrzebują, ale pomoc społeczna powinna równolegle prowadzić działania aktywizujące i usamodzielniające, pomagające osobom wykluczonym na nowo włączyć się do życia społecznego. Temu właśnie ma służyć Organizowanie Społeczności Lokalnej, które jest procesem długofalowym nastawionym na zmianę rzeczywistości społecznej.

Celem działań prowadzonych w społeczności lokalnej nie jest jedynie „naprawianie „niekorzystnej sytuacji, ale również zapobieganie zarówno jej pogłębianiu, jak i powstawaniu nowych niekorzystnych zjawisk. Organizowanie społeczności lokalnej jako działanie metodyczne mieszczące się w obszarze helpingprofessions – powinno podlegać superwizji ukierunkowanej na wzmacnianie warsztatu pracy środowiskowej i refleksyjną edukację.

Organizowanie społeczności lokalnej w praktyce polega na gromadzeniu ludzi i grup do działania na rzecz tego, na czym najbardziej im zależy. Może oznaczać również budowanie coraz większego kręgu osób, które podejmują współpracę.

O organizowanie społeczności lokalnej można myśleć jako powtarzającym się cyklu trzech oddziałujących na siebie aktywności:

- rozmowy - które odkrywają, na czym ludziom zależy,
- działania - sensownie ukierunkowane, które zbliżają do celu,
- ludzie - którzy w efekcie współpracy nawiązują wzajemne kontakty.

Struktura metody bazuje na czterech ściśle ze sobą powiązanych komponentach: diagnozie, aktywizacji, edukacji oraz integracji, co w praktyce polega na gromadzeniu ludzi i grup do działania na rzecz tego, na czym najbardziej im zależy.

Podstawą planu działania OSŁ są:

- założenia metodologiczne modelu OSŁ wypracowane, przetestowane oraz rozwinięte w ramach pracy członków Ogólnopolskiego Forum Organizatorów Społeczności Lokalnej w latach 2013 – 2020;
- najważniejsze wnioski z opracowanej diagnozy społecznej, która jest na bieżąco aktualizowana w oparciu o narzędzia partycypacyjne. Rozpoznanie najważniejszych potrzeb, wyzwań, zasobów i potencjałów społecznych a co za tym idzie refleksja społeczności nad tworzącą się wspólnotą;
- aktywizacja - wzmaganie aktywności, uaktywnianie mieszkańców i pobudzanie do działania;
- edukacja - oznaczająca lokalną edukację środowiskową, czyli proces realizowany w środowisku, ze środowiskiem, przez środowisko i dla środowiska, przy udziale zewnętrznego, profesjonalnego wsparcia. Jego celem jest odnajdowanie, analiza oraz rozwijanie lokalnych zasobów społeczno-kulturowych.

- charakter i możliwości głównych narzędzi OSL przyjętych jako narzędzia główne i wspierające w procesie OSL w społecznościach.

OSL stanowi integralną część zespołu CUS, działając z uwzględnieniem: zasady kompleksowości wsparcia, w którym OSL jest elementem wsparcia pakietów usług projektowanych w ramach CUS oraz komplementarności planu OSL z innymi elementami "Planu wdrażania CUS", zarówno na poziomie merytorycznym jak i organizacyjnym systemu usług społecznych.

Diagnoza

Gmina Świdwin położona jest w centralnej części powiatu świdwińskiego, w środkowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego. Gmina zajmuje powierzchnię 24,725 ha i ma głównie charakter rolniczy. W skład gminy wchodzi 45 miejscowości, w tym 18 sołectw. Gmina Świdwin znajduje się w Specjalnej Strefie Włączenia, w której skumulowane są wiejskie obszary, cechujące się niskimi szansami rozwojowymi. Problemy występujące w gminie są charakterystyczne dla regionów, które w latach 90 musiały przeprowadzić likwidację PGR-ów. Problemem Gminy Świdwin, jak i całego powiatu świdwińskiego jest również spadek współczynnika przyrostu naturalnego. Ponadto nastąpiły zmiany w strukturze mieszkańców według grup ekonomicznych: zmniejszyła się liczba osób w wieku 17 lat i mniej, czyli mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym; zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym; wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Dzięki postępowi medycyny i upowszechnianiu postaw prozdrowotnych, nastąpił globalny proces wydłużania się czasu trwania życia człowieka. Odpowiedzią Gminy Świdwin na trendy społeczne związane ze starzeniem się społeczeństwa jest prowadzenie polityki senioralnej, która ma na celu aktywizację seniorów oraz pomoc dla nich w codziennych czynnościach.

Na terenie Gminy Świdwin mieszkańcy mają dostęp do oferty publicznych i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej znajdujących się w Mieście Świdwin. Nie zapewnia to jednak swobodnego dostępu do wielu usług zdrowotnych, z których mieszkańcy chcą i potrzebują korzystać.

Współpraca Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest prowadzona zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jak również w myśl Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, która nakłada na

samorządy obowiązek współpracy z organizacjami pozarządowymi kwalifikując je do zadań gminy. W obecnej chwili na terenie Miasta i Gminy Świdwin, aktywnie działających organizacji pozarządowych NGO tj. stowarzyszeń, fundacji oraz innych inicjatyw obywatelskich, które mogłyby wspomóc realizację działań Centrum Usług Społecznych w Gminie Świdwin, jest niestety niewiele. Działające podmioty to Uczniowski Klub Sportowy „Rega” z Bierzwnicy, Uczniowski Klub Sportowy „Avatar” z Lekowa, Gminny Ludowy

Klub Sportowy „Jedność -Ikar” z Krosina oraz Gminny Ludowy Klub Sportowy „Huragan” z Bierzwnicy.

W ramach Roczego Programu Współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wyróżnia się następujące cele główne:

- integracja podmiotów realizujących zadania publiczne oraz zwiększenie aktywności społecznej organizacji pożytku publicznego
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych
- poprawa jakości życia mieszkańców gminy poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych
- tworzenie warunków dla powstawania inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych.

Działalność kulturalna na terenie Gminy Świdwin skupia się przede wszystkim w 14 świetlicach wiejskich, które są czynne od poniedziałku do soboty, w godzinach odpowiadającym potrzebom mieszkańców. Integracja społeczna oraz alternatywne formy spędzania wolnego czasu to główne cele świetlic. W Bierzwnicy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna oraz Filia Biblioteki w Lekowie.

Na terenie Gminy Świdwin funkcjonują 4 zespoły wokalne-muzyczne:

1. Zespół Ludowy „Dąbrowiaczy” z Rusinowa
2. Zespół Ludowy „Barwinok” z Rusinowa
3. Chór „Kantata” ze Smardzka
4. Zespół Dziecięcy „Jagody” z Bierzwnicy.

Co roku w Gminie Świdwin organizowanych jest wiele przedsięwzięć o charakterze kulturalnym i sportowym, jednakże według mieszkańców, dostępność do kultury i rozrywki jest niedostosowana do nowoczesnych potrzeb kulturalnych osób młodych oraz dzieci i młodzieży (np. robotyka, hip-hop, zajęcia taneczne street dance itp.). Oferta zajęć dodatkowych nie jest wystarczająca, gdyż jest skierowana do wąskiej grupy dzieci i młodzieży o konkretnych zainteresowaniach.

Plan Organizacji Społeczności Lokalnej

Plan OSL zakłada, że organizowanie społeczności lokalnej to forma profesjonalnego działania ukierunkowanego na wywoływanie trwałych, pozytywnych zmian społecznych. OSL można traktować jako kwalifikowaną, zintegrowaną usługę społeczną o charakterze środowiskowym, składającą się z wielu sekwencyjnych działań prospołecznych o określonych, mierzalnych parametrach, a równocześnie przystosowanych do lokalnych uwarunkowań. W pierwszej kolejności usługa OSL adresowana jest do społeczności w najtrudniejszym położeniu: marginalizowanych i zagrożonych społecznym wykluczeniem. Adresatami OSL mogą być jednak także inne społeczności.

Podstawa pracy OSL:

- diagnoza społeczna (opracowana i na bieżąco aktualizowana w oparciu o narzędzia partycypacyjne. Rozpoznanie najważniejszych potrzeb, wyzwań, zasobów i potencjałów społecznych a co za tym idzie refleksja społeczności nad tworzącą się wspólnotą);
- integracja społeczna; czyli proces formowania się zwartej społeczności z określonej zbiorowości wokół wartości i wyzwań istotnych dla ogółu;
- aktywizacja - wzmacnianie aktywności, uaktywnianie mieszkańców i pobudzanie do działania;
- edukacja - oznaczająca lokalną edukację środowiskową, czyli proces realizowany w środowisku, ze środowiskiem, przez środowisko i dla środowiska, przy udziale zewnętrznego, profesjonalnego wsparcia. Jego celem jest odnajdowanie, analiza oraz rozwijanie lokalnych zasobów społeczno-kulturowych.

Model ABCD (Asset-Based Community Development) to model rozwoju społeczności lokalnej opartej na zasobach, to paradygmat pracy charakterystyczny dla OSL. Podstawowe cechy modelu:

- bazowanie na zasobach i potencjałach społeczności lokalnej (czyli np. talentach ludzi, inicjatywach lokalnych, grupach nieformalnych, relacjach i sieciach społecznych, instytucjach i organizacjach, zasobach lokalnej natury i krajobrazu, lokalnej ekonomii),
- skupiony na tym co wewnątrz (najlepiej zacząć od tego co można znaleźć wewnątrz społeczności),
- napędzanie relacjami (jest to podstawowe działanie w budowaniu społeczności wspólnoty umacniają się tylko dzięki połączeniom między ludźmi, które umożliwiają im wykazanie się swoimi talentami).

Plan OSL na okres styczeń 2022-sierpień 2023

W opracowaniu planu OSL wzięto pod uwagę odpowiedzi mieszkańców wynikające z przeprowadzonej w diagnozie ankiety, gdzie wśród odpowiedzi najczęściej pojawiły się potrzeby kontynuowania działań z zakresu rozwoju integracji społeczności lokalnej oraz korzystania i uczestnictwa z :

- pomocy psychologicznej i prawnej dla mieszkańców gminy – 52,9%,
- badań profilaktycznych – 47.4 %,
- usług opiekuńczych dla osób starszych – 43,9%
- usług fizjoterapii – 42,2%
- animacji społeczności lokalnej (warsztaty, festyny, konkursy, imprezy sportowe) – 39,2%

Ramowy harmonogram OSL

OBSZAR DZIAŁAŃ	ZADANIA	REALIZATOR	TERMINY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ
Animacja	Zachęcanie instytucji lokalnych do włączania się w świadczenie usług społecznych i rozszerzanie ich oferty CUS	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. – sierpień 2023 r.
	Systematyczne przekazywanie informacji na temat prowadzonych działań metodą OSL, korzyści z tego płynących oraz oczekiwań mieszkańców	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. – sierpień 2023 r.
	Spotkania z mieszkańcami w celu zebrania opinii, uwag, potrzeb i korekt w zakresie działań OSL w społeczności mieszkańców poprzez spacer, zebranie relacji, dokumentację fotograficzną	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. - sierpień 2023 r.
	Organizowanie Społeczności Lokalnej – kampania informacyjna przy użyciu różnych nośników informacji np. ulotki, broszurki, plakaty	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. – sierpień 2023 r.
	Utrzymywanie stałego kontaktu z mieszkańcami w celu monitorowania bieżących potrzeb poprzez upublicznienie numeru telefonu kontaktowego, adresu e-mail, strony internetowej, itp.	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. – sierpień 2023 r.
	Budowanie partnerskich relacji pomiędzy OSL a mieszkańcami w celu zwiększenia przepływu informacji istotnych do skutecznego działania i planowania działań na kolejne okresy	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. – sierpień 2023 r.

Sieciowanie	Włączanie do działań OSL partnerów spoza instytucji publicznych i PES	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. – sierpień 2023 r.
	Nawiązanie współpracy z okolicznymi przedsiębiorcami w celu wsparcia działań OSL	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. – sierpień 2023 r.
	Włączenie do działania OSL osób publicznych i samorządowców	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. – sierpień 2023 r.
	Identyfikacja lokalnych liderów – włączanie liderów do planu działania	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. – sierpień 2023 r.
Planowanie społeczne	Spotkania podsumowujące działania OSL z udziałem liderów, partnerów i innych osób oraz ustalenie planów działania na przyszłość	CUS-OSL	Styczeń 2022 r. – sierpień 2023 r.

Planowane działania ze społecznością lokalną w oparciu o diagnozę potrzeb w Gminie Świdwin – styczeń 2022-sierpień 2023

Rogalino, Krosino, Cieszeniewo, Bierzwnica, Klępczewo	Kluby Seniora, świetlice wiejskie na terenie Gminy Świdwin	listopad-grudzień	Zajęcia rękodzielnicze	Artystyczne sposoby pakowania prezentów, warsztaty rękodzielnicze prowadzone przez świetlicowe, wolontariuszy	Zajęcia dla mieszkańców na świetlicach wiejskich i KS	OSL
Smardzko Ząbrowo Stary Przybysław	Świetlice wiejskie, teren gminy Świdwin	Październik-grudzień	Upowszechnianie idei wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej	Klub wolontariusza	Działania na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych potrzebujących	OSL
Rogalino, Krosino, Cieszeniewo	Klub Seniora w Cieszeniewie	grudzień	Spotkanie Wigilijne		Wigilijne integracyjne spotkanie osób starszych z terenu Gminy Świdwin	OSL,
Teren Gminy Świdwin	Gminne świetlice wiejskie	Cykliczne spotkania wg potrzeb	Kampanie informacyjne, społeczne	Spotkania integracyjne, informacyjne, upowszechniające ideę samopomocy	Spotkania z mieszkańcami lokalnymi liderami,	OSL
Teren gminy Świdwin	Gminne świetlice wiejskie	Cyklicznie możliwości specjalistów styczeń- sierpień	Zajęcia warsztatowe	Spotkania, warsztaty zajęcia edukacyjne, profilaktyka zdrowotna	Spotkania ze specjalistami, edukatorami, terapeutami	OSL

Podsumowanie

Wdrożenie Planu Organizowania Społeczności Lokalnej, może nieść za sobą różne ryzyka, które wynikają z wielu przyczyn. Do najważniejszych ryzyk, które mogą spowolnić bądź uniemożliwić wdrożenie Planu OSL można zaliczyć:

- przedłużający się stan epidemii - działania w ramach OSL muszą spełniać rygory związane z przestrzeganiem zasad bezpieczeństwa w związku z panującym stanem epidemiologicznym naszego kraju. Stan pandemii może doprowadzić do ograniczenia działań prowadzonych metodą OSL w środowiskach lokalnych np. zmniejszyć liczbę osób objętych działaniem lub utrudnić działania w celu zorganizowania zgromadzeń publicznych, ponadto mogą wystąpić również obawy członków społeczności lokalnych przed ryzykiem zakażenia COVID- 19, należy zatem prowadzić działania w miarę możliwości na otwartym terenie;

- brak zainteresowania odbiorców działaniami OSL - obecnie mieszkańcy są w pewien sposób zamknięci na nowatorskie działania, przyzwyczajeni do niezmiennego rytmu prowadzonego życia, nie oczekują, bądź nie wierzą, że w ich społeczności mogą zajść pewne zmiany - zmiany na lepsze, pracę więc należy rozpocząć metodą „małych kroków” angażując mniejszą liczbę mieszkańców i rozwijać te działania, pokazując efekty jakie można osiągnąć. Ponadto okres izolacji spowodowanej pandemią spotęgował niechęć do podejmowania aktywności i otwarcia się na wspólne działania.